

B I U L E T Y N

CENTRALNEGO INSTYTUTU OCHRONY PRACY

ROK I

1951

Nr 3

REDAGUJE KOMITET REDAKCYJNY CIOP: J. ZIĘBORAK, A. PRÓSZYŃSKA, H. ZMIGRODZKA

Zjazd Podsekcji Ekonomiki i Organizacji Pracy

W dniach 9 i 10 marca br. w siedzibie Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego odbył się zjazd Podsekcji Ekonomiki i Organizacji Pracy w ramach prac przygotowawczych do I-ego Kongresu Nauki Polskiej.

W pierwszym dniu obrad nastąpiło otwarcie zjazdu przez min. Golańskiego, powołanie Prezydium oraz sekretarzy zjazdu. Referat pt. „Stan nauki o ochronie pracy w Polsce“ wygłosił mgr inż. L. Taniewski, Naczelny Dyrektor CIOP.

Inż. L. Taniewski w referacie swoim przedstawił genezę powstania i obecny stan nauki o ochronie pracy oraz określił zadania i ustalił wytyczne na przyszłość. Analizę rozwoju i stanu nauki o ochronie pracy — referent przeprowadził z punktu widzenia socjalistycznych stosunków produkcyjnych i roli nowej techniki, uzasadniając na przykładach, że elementy ochrony pracy tkwią w nowej socjalistycznej technice i mają olbrzymi wpływ na wydajność pracy i koszty własne produkcji.

W wyniku przebudowy ustroju politycznego, gospodarczego i społecznego w Polsce — ochrona pracy stała się nauką. Nie budzi to wątpliwości w ZSRR, gdzie w wyniku badań naukowych uznano, że wypadki i choroby zawodowe mogą być całkowicie zlikwidowane, co ilustrują liczby i przykłady. W przeciwieństwie do ustroju socjalistycznego — ustrój kapitalistyczny w istocie swej wyklucza powstanie i istnienie nauki o ochronie pracy. Przeprowadzane w kapitalizmie reformy i stosowanie nowej techniki, są jedynie ustępstwem kapitalistów w wyniku walki klasowej.

Omawiając dorobek Polski Ludowej w latach 1945 do chwili obecnej — prelegent wyprowadził następujące wnioski: pomimo istnienia nielicznych wysiłków, zmierzających do wyeliminowania starych błędów pojęciowych, popełnianych w artykułach i publikacjach — omawiany okres nie wykazuje ostrej walki z pozostałościami burżuazyjnymi, cechuje go jeszcze operowanie starymi pojęciami starej techniki i nieumiejętne korzystanie z doświadczeń i wzorów ZSRR.

W tym okresie jednak powstają możliwości właściwego rozwoju nauki o ochronie pracy dzięki powołaniu ośrodka koordynacyjnego w tym zakresie.

Wskazania działalności naukowej na przyszłość opierają się na nowej socjalistycznej technice i wiążą się nierozdzielnie z planem 6-letnim, planem budowy socjalizmu. Powiązanie ochrony pracy z nową techniką stawia do rozwiązania szereg problemów m. in. opracowanie naukowych podstaw dla budownictwa przemysłowego, dla konstrukcji maszyn i urządzeń przemysłowych, dla zmiany procesów technologicznych, powołanie katedr ochrony pracy na wyższych uczelniach, kon-

trola prac dyplomowych z punktu widzenia ochrony pracy, kształcenie kadr na różnych poziomach, doszkalanie fachowców w ZSRR, stworzenie i rozwój piśmiennictwa, silne związanie nauki z praktyką w oparciu o ruch racjonalizacji i wynalazczości itp.

Badania w dziedzinie ochrony pracy powinny być badaniami kompleksowymi (całościowymi) i dotyczyć m. in. np. badania i analizy powietrza w przemyśle chemicznym, włókienniczym, hutniczym, mineralnym, opracowania metod zwalczania nadmiernego promieniowania, metod klimatyzacji stanowisk roboczych itp. C. I. O. P. — jako jednostka koordynująca — przeprowadza zadania powierzone w naukowo - badawczych zakładach, zajmujących się m. in. następującymi zagadnieniami: urządzeń mechanicznych, szkodliwości chemicznych, transportu, wentylacji, ochron osobistych, oświetlenia, morskimi, rolnymi itp.

Zagadnienie ochrony pracy jako nauki stawia się u nas po raz pierwszy. Dlatego referat dyr. Taniewskiego wykazał, że ochrona pracy znajduje się w położeniu znacznie trudniejszym od innych dyscyplin. Rozważania w nim podane były poparte znaczną liczbą elementów konstruktywnych, opartych o dowody, przykłady i cytaty, z tym, że elementy te stworzyły właściwą podbudowę pod temat zasadniczy jakim jest geneza, istota i rozwój nauki o ochronie pracy. W związku z tym pozostały na boku lub też zostały zaledwie zaczepione takie obszernie zagadnienia jak prawna ochrona pracy, aspekty socjalne i bytowe, kultura, które ze względu na ograniczony czas i miejsce nie mogły być poruszone. Ponadto tylko w niewielkim zakresie omówiono zagadnienia medycyny pracy i organizacji pracy, będące przedmiotem zasadniczych rozważań innych referatów kongresowych.

Ze stanowiskiem tym zgodzili się dyskutanci, podkreślając, że nauka o ochronie pracy przede wszystkim ma za zadanie wykazać w praktyce — w myśl doświadczeń radzieckich — że bezpieczna i nieszkodliwa dla zdrowia praca wzmaga wydajność i że istnieje ścisła zależność między mechanizacją i automatyzacją procesów produkcyjnych a ochroną pracy.

Obszerna dyskusja odbyła się w drugim dniu zjazdu, w czasie której przemawiali: min. Jastrzębski, tow L. Gan i tow inż. Morawski z CRZZ, inż. Żebrowski z M. P. i O. S., prof. Biegeleisen-Żelazowski i inni oraz kierownicy Zakładów Naukowych i Działów CIOP — prof. Klimowicz, inż. Lachmajer, inż. Wolf, inż. Zięborak, dr Kupczyk - Uchowicz, inż. Mazurkiewicz, inż. Filipkowski. Dyskutanci mówili o możliwości naukowego opracowania zagadnień ochrony pracy, jaka zaistniała w warunkach Polski Ludowej, o konieczności powołania katedr na wyższych uczelniach, ko-

ordynacji programów nauczania z innymi dyscyplinami, o zadaniach CIOP na najbliższą przyszłość itp.

Po uchwaleniu rezolucji, która podkreślała wkład nauki o ochronie pracy w dzieło utrwalenia pokoju przez realizację zadań planu 6-letniego — obrady podsumował dyr. inż. Taniewski, który zwrócił uwagę, że nakreślony przez zjazd pro-

gram działania będzie wymagać od nauki znacznego wysiłku w celu wypracowania metod, wytycznych i kierunków działania praktycznego dla dokonania przełomu i uzyskania zasadniczej zmiany nastawienia do zagadnień ochrony pracy w myśl zasad nowej socjalistycznej techniki i nowej socjalistycznej organizacji pracy.

H. Z.

Z prac Zakładu Ochron Osobistych w Centralnym Instytucie Ochrony Pracy

W nawiązaniu do poprzedniego biuletynu Centralnego Instytutu Ochrony Pracy na temat prac Zakładu Ochron Osobistych, w którym sygnalizowaliśmy rozpoczęcie lub ukończenie szeregu prac nad nowymi typami sprzętu ochronnego, podajemy obecnie w dużym skrócie osiągnięcia Zakładu z ostatnich miesięcy.

Jednym z tematów czołowych było opracowanie pasów przeciwwstrząsowych dla kierowców ciągników w przemyśle budowlanym i kierowców traktorowych w uprzedmiotowionych i zmechanizowanych gospodarstwach rolnych *).

Jednocześnie przeprowadzono badania nad odczyszczeniem ubiorów przetłuszczonych i przesolonych, które na skutek przeniknięcia tłuszczem i solą tracą właściwości izolacji cieplnej, pozwoliły na uzyskanie dobrych wyników prania tych ubiorów rozpuszczalnikami takimi, jak trójchloroetylen i benzyna. Nie stwierdzono przy tym kurczenia się ubiorów, co ma zasadnicze znaczenie przy konieczności używania ich również po praniu.

Nieudolne pranie ręczne powodowało wiele niepotrzebnych strat, które streszczały się do marnotrawienia środków piorących, niecałkowitego oczyszczania ubiorów i do konieczności zastępowania ich ubiorami nowymi, na skutek kurczenia się tkanin o blisko 10%. Zakończeniem cyklu badań nad szeregiem typów odzieży i sprzętu ochronnego było opracowanie warunków technicznych wraz z rysunkami i opisem surowców, które do wytwarzania tego typu artykułów ochronnych mogą być stosowane. Warunki techniczne są jak wiadomo ostatnim etapem przygotowania wzorów do produkcji.

Opracowano w ten sposób warunki techniczne na następujący sprzęt ochronny: 1. Odzież azbestowa (11 przedmiotów), 2. Czepki ochronne (11 odmian), 3. Fartuch brezentowy transportowy, 4. Peleryna z kapturem, 5. Naramiennik transportowy, 6. Nakolanniki.

1. W opracowaniu warunków technicznych na odzież azbestową ustalono wielkości i wymiary dla poszczególnych wzorów, które ujęte zostały w tabelki. Wyżej wymienione warunki techniczne przewidują produkowanie odzieży na podszewce bawełnianej, nasycanej substancją ognioodporną, co zwiększa trwałość ubiorów.

W celu zwiększenia wytrzymałości na działanie wysokiej temperatury samej tkaniny, ustalono jako max. zawartość bawełny 10%. Ustalenie warunków technicznych na odzież azbestową ma na celu produkowanie właściwej odzieży ochronnej, która zapewniałaby bezpieczeństwo pracy na stanowiskach, przy których robotnik narażony jest na działanie wysokiej temperatury, występującej w czasie wytapiania i odlewania metali.

Produkowana uprzednio odzież, pozostawiała

wiele do życzenia pod względem odporności na wysoką temperaturę oraz trwałości w czasie użytkowania.

2. Czepki ochronne są artykułem odzieżowym niezbędnym do prac przy maszynach, gdzie zawsze może nastąpić wypadek wkręcenia się włosów w obrotowe części maszyn, powodując niejednokrotnie poważne okaleczenia. Czepki dla kobiet znajdują również zastosowanie w przemyśle spożywczym, zielarskim, włókienniczym, chemicznym itp. jako ochrona włosów przed zapyleniem, lub zabrudzeniem.

Przy opracowywaniu warunków technicznych zwrócono uwagę na estetyczne wykonanie czepków wpływające w znacznym stopniu na dobre samopoczucie użytkowniczek i chętnie używanie czepków.

Zwrócono również uwagę na różnorodność kształtów oraz barwność i lekkość materiału użytego do ich wykonania.

Opracowano rysunki wyżej wspomnianych czepków, z podaniem ich wymiarów oraz rodzaju materiału, jaki może być użyty do wykonania danego typu czepka.

3. Szereg prac w transporcie oraz w przemyśle fermentacyjnym, wymaga nie tylko ochrony przedniej części tułowia, lecz ramion i pleców, szczególnie przy przenoszeniu przedmiotów wilgotnych. Biorąc pod uwagę warunki, jakim powinna odpowiadać ochrona przewidziana do prac w transporcie, opracowano model fartucha transportowego wykonanego z brezentu impregnowanego wodoodpornie, stanowiącej jednocześnie ochronę ramion i pleców przed wilgocią.

Fartuch transportowy może posiadać przymocowane naramienniki, które chronią barki przed odgnieceniem przy przenoszeniu przedmiotów ciężkich o małej powierzchni i ostrych krawędziach.

4. Warunki techniczne na pelerynę z kapturem przewidują produkowanie jej w dwóch wielkościach i wykonywanie jej z tkaniny gumowanej jednostronnie, umożliwiającej utrzymanie peleryny w stanie higienicznym, gdyż odzież ta przewidziana jest dla pracowników rzeźni do przenoszenia mięsa.

5. Pierwsze wzory naramienników wykonane zostały według wzorów szwedzkich. Wzór ten ze względu na jego budowę i kształt (w rodzaju płaskich poduszek) okazał się niepraktyczny.

Po wielu próbach przeprowadzonych przez CIOP oraz badaniach ankietowych opracowano nowy model naramiennika transportowego, którego użyteczność została stwierdzona w praktyce.

6. Nowością w dziedzinie ochrony pracy jest opracowanie nakolanników chroniących przed ognieniem oraz ochłodzeniem, szczególnie ważnych dla pracowników zatrudnionych w okresie chłódów zimowych na otwartych przestrzeniach.

Poza tym opracowano warunki techniczne na dłonice ze skóry szpaltowej oraz na rękawice jedнопalcowe, brezentowe.

M. Z.

*) Temat ten został szeroko omówiony w artykule „Pasy ochronne dla traktorzystów” — zamieszczonym na str. 81.